

FREONUN LEZZETİ

Bakteriler hemen her yerde, ham petrolde, kut-bun ağaçsız ovalarında ve volkanik okyanus de-liklerinde bile gelişebilirler.

Ancak bilim adamları, bakterilerin iştahlarının ozon tabakasının delinmesinden sorumlu, klorof-lorokarbon (CFC) gibi çağdaş kökenli kimyasal maddelere kadar uzanacağını ummamışlardır. Şimdi ise U.S. GEOLOGICAL SURVEY'den bir mikrobiyolojist Derek R. LOVLEY hava soğutucu-ları ve buzdolaplarında kullanılan, bir CFC olan fre-onu sindirebilen bir mikrop keşfetti.

Çomak şekilli bir bakteri olan *Clostridium pas-teurantium* Lovley'nin Virginia'daki ofisine pek de uzak olmayan, Potomak Nehri'nin dibindeki kalın-tilarından çıkarılmıştı. Lovley: "Biz bu çöküntü-le-rin birazını alıp bir kaba koyduk, düşük konsan-trasyonda freon ekledik ve freonun zamanla tüken-diğini gözledik" demektedir.

Basillerin bu kimyasal maddeyi nasıl sindirdi-ği pek açık değil. Lovley bakterinin bu bileşikte ge-lişecek şekilde bir evrim geçirmediğini, bunun rast-lantısal bir yan reaksiyon olduğu söylüyor.

Asıl problem clostridiumların yalnızca oksijen-siz ortamda yaşıyor olmaları. Neyse ki anaerobik koşullar toprakta, bataklıklarda, çöplüklerde ve di-ğer kullanılabilir oksijenin bakterilerce emilmiş ol-duğu yerlerde siktir.

Lovley, hava sirkülasyonlarının küçük bir kıs-mının toprağın yüzeyine geçmesi sayesinde, *Clost-ridium* p. 'un atmosferdeki bir miktar CFC'yi temiz-leyebileceğini söylüyor.

Bakterinin soğutuculardaki ve köpük izolas-yonlardaki (aksi takdirde atmosfere yükselecek olan) bir parça CFC'yi ayrıştırabilmesi mümkün gö-rülmektedir.

Popular Science Ekim 1992'den
çev.: Dr. Akcan AKKAYA

vardır. Buna örnek olarak bütün gece açık kalan sü-permarketleri gösterebiliriz. Amerika'nın doğusun-da çalışan bir süpermarketler grubunun sözcüsü, halk eskisinden daha geç saatlere kadar ayakta kal-dığı için, mağazalarını bütün gece açık tutacakları-nı söylemektedir. Times gazetesinin bir yazarı hiç kapanmayan tipik bir dükkânda bütün gece kalmış ve geç saatlerden yararlanan müşterileri anlatmış-tır: Karısı hasta olduğundan altı kişilik ailesi için alış-veriş yapan bir kamyon şoförü, gece yarısından son-rası için verilmiş bir randevuya giderken uğrayıp teb-rik kartı alan genç bir kadın, hasta kızıyla gelip bir oyuncak banyo alan bir adam, seramik dersinden çıktuktan sonra haftalık alışverişini yapmak için ge-len bir kadın, sabahın üçünde bir deste iskambil kâ-ğıdı almak için gelen motosikletli adam, sabaha karşı balığa giderken uğrayan iki kişi...

Bu değişiklikler yüzünden yemek saatleri de de-ğişip senkronizasyon dışı kalmışlardır. Bir zamanlar insanların çoğu aynı zamanda yemek yerlerdi. Gün-de üç yemek adedi kalktı; günün her saatinde mil-yonlarca insana alamünüt yemek servisi yapan lo-kantalara açıldı. Bangkok "bir zamanlar çok ünlü olan "bankacı saati"nden vazgeçmiş bulunuyorlar."

Zamanın yığınsallıktan kurtarılması sayesinde, trafiğin zaman ve mekân bakımından dağılması sağ-lanabilir. Özellikle yolları dar olan, trafikte cevap ve-remeyen ve trafik kazalarının çok olduğu ülkemiz-de, bu uygulama trafik sorununa da belli oranda çö-züm getirebilir. Devlet ve millet olarak daha çok ça-lışıp, yeni gelen üçüncü dalga gerisinde kalmayıp onun nimetlerinden yararlanmak ve ona ayak yudur-mak görevimiz olmalı. Artık geçmişin zamanında ta-kip edemediği günleri hızla ilerletip yeni çağa girmek zorundayız. Zamanın anlamıyla birlikte tarifi de gün-

den güne değişip yeni boyutlar kazanırken, zama-nın gerisinden ona seyirci kalmamalıyız. Zamanı za-manında yaşamalıyız.

Zamanın pozitif ilimlerdeki anlamı da değişmek-tedir. İngiliz fizikçi J.G. Taylor, 'mikroskobik zaman kavramı makroskobikten çok farklıdır.' diyor. Bir baş-ka fizikçi Firitof Copra daha basit söylüyor: "Zaman, evrenin her yanında farklı hızlarla akar. Bu yüzden tekil olarak zamandan söz etmek gittikçe güçleşmek-tedir. Anlaşıyor ki, evrenin ya da evrenlerin çeşitli yerlerinde, farklı kurallara tâbi olarak işleyen birden çok 'zaman' vardır.'(3).

Bütün bunlar, kuşkusuz ikinci dalganın çizgi ha-lindeki evrensel zaman kavramının temeline dinamit koymaktadır. İşte tam evrensel zamanı kabul ederek işçiyi montaj hattından koparıp, zamanın toplam iç-inde kullanılmasına yeni bir şekil vermekte olduğumuz şu sırada, zamanın kuramsal tanımlanmasını da kök-lü bir şekilde değiştirmektediriz.

Bu kuramsal buluşların görünüşe göre şu sıcak yaşamımıza uygulanacak bir yanı yoktur; ama ka-ratahtaya tebeşirle yazılmış birkaç formül de, hani atomun parçalanmasını götüren formüller de başlan-gıçta öyle görülmüşlerdi.

Alvin Tofler'in bu kuramsal buluşunun yaşantı-mızda faydalı olacağı gibi bazı yönlerden de sakın-caları olacağı muhakkaktır. Özellikle toplumsal ilişkilerin azalması yönünden. Buna rağmen yine de bu-gün için 'esnek zaman' birçok sorunu çözecek gibi görünüyor.

KAYNAKLAR

- (1) Alvin Tofler Üçüncü Dalga Çev.: All Seden Altın Kitap Yay. İst. 1981 sh. 366, 314.
- (2) Çağatay Ansiklopedisi sh. 197.
- (3) Batı Düşüncesinde Dönüm Noktası, Fritcof Copra Çev.: M.Armağan, İnsan Yay. 1989.